

KNAB iesniedz Ministru kabinetā un Saeimā ziņojumu par darbības rezultātiem 2008.gada otrajā pusgadā

Publicēts pirms vairāk nekā 16 gadiem

Publicēts: 03.03.2009.

KNAB nosūtījis Ministru kabinetam un Saeimai informatīvo ziņojumu par Biroja darbību laika periodā no 2008.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim.

Darbības rezultāti liecina, ka palielinās Biroja spējas atklāt un izmeklēt arvien sarežģītākus noziedzīgus nodarījumus. Kaut gan koruptīvie likumpārkāpumi ir vieni no slēptākajiem noziegumiem un par tiem ir grūti iegūt pierādījumus, Biroja darbinieki ir spējuši atklāt sarežģītas organizētas noziedzīgu nodarījumu shēmas, kuru īstenošanai tiek izmantoti administratīvie resursi un plašs amatpersonām pieejamās informācijas apjoms. To personu skaits vienā kriminālprocesā, pret kurām ir ierosināts uzsākt kriminālvajāšanu, pārskata periodā ir bijis no 1 līdz 12, vidēji – četras personas vienā lietā.

Palielinās tādu Biroja izmeklēto noziedzīgu nodarījumu īpatsvars, kuru atklāšanā bijis nepieciešams ilgstoši veikt operatīvi tehniskos pasākumus (krimināllietas saistībā ar koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā, Terehovas muitas kontrolpunktā, Finanšu policijā, Rīgas pašvaldības akciju sabiedrībā „Rīgas Centrāltirgus”).

Vairākās no Biroja izmeklētajām un kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajām krimināllietām ir secināts, ka koruptīvi noziedzīgie nodarījumi ir veikti atkārtoti un ilgā laika periodā. Birojs ir konstatējis arī salīdzinoši daudz noziedzīgu nodarījumu Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu darbībā gan Rīgā, gan reģionos.

Pēdējos divos gados Birojs 15 VID amatpersonas ir atzinis par aizdomās turētām noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. Informācija par atklātajiem noziedzīgajiem nodarījumiem VID ļauj secināt, ka vēl līdz šim brīdim pastāv ļoti augsts korupcijas risks to amatpersonu darbībā, kuru kompetencē ir veikt citu fizisko un juridisko personu uzraudzību, kontroli un sodīšanu, tomēr institūcijā netiek realizēta efektīva darbinieku kontrole. Ņemot vērā Birojam ar likumu deleģētās funkcijas korupcijas novēršanā un apkarošanā, lai nodrošinātu valsts amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs, Birojs 2008.gada 3.decembrī nosūtījis vēstuli Ministru prezidentam I.Godmanim un finanšu ministram A.Slakterim, aicinot īstenot pasākumus, lai mazinātu koruptīvos pārkāpumus VID.

Biroja izmeklēšanas nodaļas lietvedībā uz 2008.gada 31.decembri atradās 47 krimināllietas. Pārskata periodā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 8 kriminālprocesi pret 30 personām, uzsākti 12 kriminālprocesi, no citām iestādēm saņemti 3 kriminālprocesu materiāli. Pieņemti 7 lēmumi par kriminālprocesu izbeigšanu un 19 lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Izvērtējot valsts amatpersonu darbības tiesiskumu gan Rīgā un Rīgas rajonā, gan arī citos Latvijas reģionos, Birojs konstatējis, ka tipiskākie pārkāpumi valsts amatpersonu darbībā ir cetrās jomās saistībā ar nelietderīgu un prettiesisku rīcību ar valsts un pašvaldību mantu un finanšu resursiem: publisko iepirkumu veikšanā, īpašumu privatizācijas un atsavināšanas procesā, valstij vai pašvaldībai piederošu nekustamā īpašuma objektu iznomāšanā un valsts un pašvaldību rīcībā ar mantu, ieguldot to kapitālsabiedrībās.

Kopš 2005.gada Birojs izskatīšanai Ministru kabinetā virzījis [Valsts un pašvaldību mantas iznomāšanas likumprojektu](#), kura mērķis ir ieviest skaidru regulējumu valsts un pašvaldības mantas iznomāšanā, novēršot koruptīvu darbību iespējamību. Šī likumdošanas iniciatīva nav guvusi atbalstu un Ministru kabineta komitejas 2008.gada 21.jūlija sēdē tas tika atkārtoti noraidīts, par atbildīgo

institūciju likumprojekta turpmākai virzīšanai nosakot Finanšu ministriju. Tajā pat laikā Birojs turpina konstatēt gadījumus, kad nepietiekoša tiesiskā regulējuma rezultātā valsts iestāžu un pašvaldību pieņemtie lēmumi par īpašuma iznomāšanu neatbilst sabiedrības interesēm, bet, iespējams, tiek pieņemti kāda atsevišķa pretendenta interesēs. Piemēram, veicot pārbaudi par Jūrmalas pašvaldības amatpersonu darbības atbilstību likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normām, tika konstatēts, ka valsts akciju sabiedrība noslēgusi līgumu par tai piederošas zemes Jūrmalā nomu ar kādu sabiedrību ar ierobežotu atbildību par salīdzinoši zemu cenu – Ls 9 706, savukārt minētā SIA noslēgusi apakšnomas līgumu ar Jūrmalas pašvaldību par cenu, kas ir daudzreiz augstāka – Ls 80 889 gadā.

Analizējot Biroja rīcībā esošos pārbažu materiālus, atsevišķos gadījumos, piemēram, saistībā ar zemes gabalu iznomāšanu, Birojs ir vērsies Ģenerālprokuratūrā ar lūgumu izvērtēt iespējas veikt tās kompetencē esošās darbības, lai pārtrauktu noslēgto līgumu darbību.

2008.gada otrajā pusgadā visvairāk administratīvo pārkāpumu konstatēts amatpersonu darbībā pašvaldībās un to iestādēs, un pie administratīvās atbildības ir saukti 10 pašvaldību vadītāji. Raksturīgākais amatpersonu izdarītais pārkāpums – neatļauta amatu savienošana un ienākumu gūšana, neievērojot likumā noteiktos ierobežojumus. Pārbažu rezultātā konstatēti gadījumi, kad valsts amatpersonas guvušas ienākumus, savienojot ar likumu aizliegtus amatus. Piemēram, vairāki pašvaldību padomju priekšsēdētāji ir ieņēmuši amatus privātās uzņēmēj sabiedrībās, kas viņiem saskaņā ar likumu ir bijis aizliegts.

Otrs visbiežāk izdarītais pārkāpums ir amatpersonai noteikto lēmumu pieņemšanas ierobežojumu neievērošana, kad amatpersonas veikušas ar amata pienākumu pildīšanu saistītas darbības interešu konflikta situācijā. Piemēram, piešķirot sev vai saviem radniekiem prēmijas, piemaksas pie darba algas, naudas balvas, lemjot par pašvaldības nekustamā īpašuma objektu privatizācijas noteikumu un izsoles noteikumu apstiprināšanu, kas skar amatpersonas vai tās radnieku mantiskās un personiskās intereses.

Pārbažu rezultātā konstatēti arī vairāki neatļautu dāvanu saņemšanas gadījumi. Piemēram, kādas pašvaldības deputāti devušies priedzes apmaiņas vizītē uz ārzemēm un apmetušies viesnīcā, ko apmaksājusi kāda SIA, attiecībā uz kuru deputāti bija pieņēmuši lēmumu.

Par valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu, kas noteikti likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, 2008.gada otrajā pusgadā uzsākta lietvedība 86 administratīvā pārkāpuma lietās. Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļa administratīvi sodījusi 75 valsts amatpersonas, piemērojot naudas sodu Ls 4 935 apmērā, 11 amatpersonām izteikts mutvārdu aizrādījums.

Veicot politisko partiju finansēšanas noteikumu izpildes kontroli, Biroja darbības laikā atklāts pretlikumīgais finansējums politiskajām partijām Ls 2 004 452,81 apmērā un līdz šim brīdim no šīs summas partijas atmaksājušas valsts budžetā tikai 15%. Saistībā ar 9.Saeimas priekšvēlēšanu posmā konstatētajiem partiju finansēšanas pārkāpumiem patlaban valsts budžetā nav atmaksāti pretlikumīgi saņemtie vai iztērētie finanšu līdzekļi kopumā Ls 1 582 365,68 jeb 99,87% no valsts budžetā atmaksājamās summas par šo kontroles posmu.

Pabeidzot partiju iesniegto 9.Saeimas vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudes, 2008.gada novembrī Birojs uzdeva partijai LPP/LC atmaksāt pārsniegtos pieļaujamos priekšvēlēšanu izdevumus Ls 422 226 apmērā un pretlikumīgi saņemtos dāvinājumus (ziedojumus) kopumā Ls 106 643. Saistībā ar Biroja pieņemtajiem lēmumiem par 9.Saeimas priekšvēlēšanu posmā pretlikumīgi saņemtajiem un iztērētajiem finanšu līdzekļiem vairākas politiskās organizācijas ir iesniegušas sūdzības tiesā.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma normu pārkāpumiem pārskata periodā Politisko organizāciju finansēšanas kontroles nodaļa sastādījusi 8 administratīvā pārkāpuma protokolus un pieņēmusi 2 lēmumus par administratīvā soda piemērošanu kopumā Ls 1000 apmērā. Tika pieņemti 5 lēmumi par pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā Ls 109 863,53 apmērā un par priekšvēlēšanu izdevumu apmēra pārsnieguma atmaksāšanu valsts budžetā Ls 422 226,25 apmērā.

Ministru kabineta 2009.gada 6.janvāra sēdē tika atbalstīts Biroja sagatavotais [Politisko partiju finansēšanas koncepcijas projekts](#), kas paredz piešķirt valsts finansējumu partiju darbības nodrošināšanai. Pieņemot grozījumus Politisko organizāciju (partiju)

finansēšanas likumā, arī Saeima, cita starpā, uzdevusi valdībai līdz 2009.gada 1.maijam izstrādāt šī likuma grozījumus par politisko partiju daļēju finansēšanu no valsts budžeta.

Ņemot vērā, ka 2008.gada 18.decembrī Saeima trešajā lasījumā pieņēma grozījumus Administratīvo pārkāpumu kodeksā saistībā ar partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem (spēkā no 2009.gada 21.janvāra), Birojs ir vēršis Ministru prezidenta uzmanību, aicinot atsākt arī likumprojekta „[Grozījumi Krimināllikumā](#)” virzību, lai kriminalizētu prettiesiskas darbības saistībā ar partiju finansēšanas pārkāpumiem lielā apmērā.

Starptautiskās sadarbības jomā būtisks notikums pārskata periodā bija Starpvalstu pretkorupcijas grupas (GRECO)[III novērtēšanas kārtas ziņojuma par Latviju](#) pieņemšana GRECO plenārsēdē 10.oktobrī, Strasbūrā.

Kopumā GRECO eksperti ir atzinīgi novērtējuši Latvijas tiesisko regulējumu, tomēr ir saņemtas 13 rekomendācijas konstatēto trūkumu novēršanai. Kukuļošanas regulējuma jomā būtiskākās rekomendācijas ir saistītas ar atsevišķu Latvijas Krimināllikuma normu neatbilstību starptautisko konvenciju prasībām. Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa rekomendējusi Latvijai līdz 2010.gada aprīlim paplašināt kriminālatbildību par kukuļošanu privātajā sektorā, tai skaitā attiecinot to uz šķērējtiesnešiem un tiem valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, kas nav valsts amatpersonas Krimināllikuma izpratnē.

Politisko partiju finansēšanas kontroles jomā rekomendācijās īpaši uzsvērts, ka jāstiprina Biroja neatkarība, jāapsver iespēja finansēt partijas no valsts budžeta un jāievieš adekvāts sankciju mehānisms par pārkāpumiem partiju finansēšanā.

2008.gada nogalē noslēdzoties pretkorupcijas politikas dokumentu – valsts stratēģijas un valsts programmas – īstenošanas termiņam, Birojs izstrādājis jaunus [korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts pamatnostādņu un valsts programmas projektus](#) 2009. – 2013.gadam.

Pārskata periodā Biroja Ziņojumu centrā ir pieņemti 73 apmeklētāji un 937 reizes saņemta informācija pa bezmaksas tālruni. Biroja lietvedībā saņemti un reģistrēti 4 407 dokumenti, no tiem 69 juridisku personu iesniegumi, 397 fizisku personu iesniegumi par iespējams koruptīvu valsts amatpersonu rīcību. Birojs nosūtījis 5 782 dokumentus valsts un pašvaldību iestādēm, fiziskām un juridiskām personām, sniegts 41 atzinums par dažādiem tiesību aktu projektiem.

Izglītošanas funkcijas ietvaros Biroja pārstāvji piedalījušies 28 sanāksmēs, informatīvajos semināros valsts un pašvaldību institūcijās, skaidrojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, rekomendējot institūcijām nostiprināt iekšējos pretkorupcijas pasākumus un stiprināt valsts amatpersonu profesionālo ētiku, kopumā aptverot gandrīz 900 personu lielu auditoriju.

Ar informatīvā ziņojuma tekstu var iepazīties Biroja mājaslapā sadaļā ["Darbības pārskati"](#).

<https://www.knab.gov.lv/lv/jaunums/knab-iesniedz-ministru-kabineta-un-saeima-zinojumu-par-darbibas-rezultatiem-2008gada-otraja-pusgada>